

یادداشت

دکتر محمدالله خواجه حسینی روانشناس

عدالت اجتماعی مساآله افراد دارای معلولیت

دوازدهم آذرماه، سوم دسامبر، روز جهانی افراد دارای معلولیت است. روزی که در آن، کرامت انسانی، خواسته‌های برحق و ضرورت حضور اجتماعی فرد دارای معلولیت یادآوری می‌شود. مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۲ با نامگذاری این روز تلاش کرد تا مسائل و مشکلات این گروه از افراد را در مدار توجه دولت‌ها قرار دهد و بر ضرورت مناسب‌سازی خدمات و فراگیرسازی امکانات برای آنان تأکید کند.

در سال ۱۹۹۹ شعار سازمان ملل متحد مبنی بر امکان دسترسی برای همه، نقطه عطفی را در شکل‌گیری این مسیر رقم زد و موجب شد تا قوانین و معاهدات اثرگذاری در راستای دفاع از حقوق این افراد وضع شود. تدوین کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت، ترغیب کشورها به عضویت در این کنوانسیون و پذیرفتن تعهدات آن، از بارزترین نتایج این تلاش‌هاست.

تصویب قانون الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون مذکور در سال ۱۳۸۷ و اصلاح و تصویب قانون حمایت از حقوق معلولان در سال ۱۳۹۷ نیز از جمله اقدامات پرافتخار نظام جمهوری اسلامی است که مهر تأییدی بر توجه مسئولان امر به حل مشکلات افراد دارای معلولیت است.

پیام روز جهانی افراد دارای معلولیت، لزوم تلاش همه‌جانبه برای بهره‌مندی کامل این‌ گروه از امکاناتی مانند آموزش، اشتغال، خدمات رفاهی و تأمین اجتماعی است که یک زندگی سالم، پویا و پرشمار را برای آنان محقق سازد. بهره‌مندی از خدمات در سطحی برابر با سایر آحاد جامعه، برای برخورداری از یک زندگی رضایت‌بخش، امری ضروری است. لزوم ساختن دنیایی دسترس‌پذیر و فراگیرسازی خدمات برای افراد دارای معلولیت، شامل‌سازی و تلفیق اجتماعی این افراد در عرصه‌های مختلف و در نهایت زمینه‌سازی برای بهره‌مندی کامل جوامع از استعداد‌های این افراد در حوزه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی، مهم‌ترین پیامی است که باید در چنین روزی در کانون توجه مدیران نهادهای نظارتی و اجرایی قرار گیرد. امروز فرصتی است برای مسئولان امر تا کارنامه خود را در این رابطه مرور کنند.
درحال حاضر گروه‌های مختلف دارای معلولیت، اعم از افراد دارای معلولیت‌های حسی (تلفای) بینایی و شنوایی)، معلولیت‌های جسمی و حرکتی و اختلالات روانی و شناختی، تحت پوشش خدمات سازمان بهزیستی و سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور قرار دارند و خدمات مورد نیاز خود را براساس نوع و شدت معلولیت دریافت می‌کنند. ارائه خدمات آموزشی در مقاطع تحصیلی پیش از ورود به دانشگاه و تهیه متون آموزشی متناسب با شرایط هر یک از این گروه‌ها، خدمات آموزشی توانبخشی، آموزش مهارت‌های شغلی و اجتماعی و خدمات مراقبتی، حمایتی و رفاهی به افراد تحت پوشش، عمده‌ترین خدماتی هستند که توسط سازمان‌های مذکور ارائه می‌شود تا گروه‌های دارای معلولیت برحسب توانمندی‌ها و محدودیت‌های خود از یک زندگی مستقل بهره‌مند شوند.

اما وجود پارهای مشکلات اعم از دسترسی ناکافی به نیروهای متخصص در آموزش و توانبخشی افراد دارای معلولیت و هزینه‌بیر بودن این خدمات و تجهیزات مرتبط با آنها، پاسخگویی به نیازهای روزافزون افراد دارای معلولیت را غیرممکن ساخته است. اگرچه در قانون حمایت از حقوق معلولان بر لزوم بهره‌مندی افراد دارای معلولیت از امکانات آموزشی در سطوح مختلف تأکید و دستگاه‌های متولی امر، مکلف به انجام آن شده‌اند، متأسفانه تاکنون بخش اندکی از منابع اعتباری این قانون تأمین شده است.

بی تردید اثربخشی قانون مذکور در تسهیل فرایند خدمت‌رسانی به این گروه‌ها در زمینه آموزش و توانبخشی، علاوه بر تأمین کامل منابع اعتباری، در گرو همسویی سایر دستگاه‌ها بویژه سازمان‌های فعال در بخش بیمه سلامت و پوشش کامل خدمات آموزشی و توانبخشی مورد نیاز افراد دارای معلولیت و در نتیجه، کاهش هزینه‌های آن برای خانواده‌های دارای فرزند معلول است.

دورنمای تمامی تلاش‌هایی که برای آموزش و توانبخشی افراد دارای معلولیت صورت می‌گیرد، توانمندسازی آنان در عرصه‌های شغلی و اجتماعی است. امروزه فرد دارای معلولیت با کسب تخصص در رشته‌های مختلف می‌تواند در زمینه صنعت، مدیریت، آموزش و پژوهش، فرهنگ و هنر و تمامی ابعاد توسعه، نقش آفرین باشد، مشروط بر اینکه تمکین نسبت به قوانین مرتبط با حقوق معلولان در جامعه ما نهادینه شود، مقررات تبعیض‌آمیز مانند شرط سلامت جسمانی در استخدام دستگاه‌ها از میان برداشته شود، مناسب‌سازی محیط‌های شغلی و اماکن عمومی، موارد توجه قرار گیرد و برای دسترس‌پذیری امکانات دستگاه‌ها در فضای مجازی، اعم از سایت‌ها، اپلیکیشن‌ها و محیط‌های اتوماسیون بویژه برای افراد نابینا و کم بینا تلاش‌های لازم صورت گیرد.

به یاد داشته باشیم که مشارکت فعالانه افراد دارای معلولیت در حوزه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی، نیروی عملیاتی از استعداد، تلاش و خودباوری را در مسیر توسعه کشور وارد می‌سازن و جامعه اسلامی ما را با جلوه‌های درخشان‌تری از عدالت اجتماعی، در مسیر شکوفایی، پیش خواهد برد.

اجتماعی

یکشنبه ۱۲ آذر ۱۴۰۲ ● شماره ۸۳۴۴

👁️👁️

در دولت

سیزدهم

برای بیش

از ۵۰۰ هزار

خانواده که

سالیان سال

منتظر دریافت

خدمات و

پشت نوبت

بودند،

خدمات

مستمری

برقرار شد. در

این دولت،

بعد از ۱۲

سال، ساختار

جدید سازمان

بهزیستی

بازآرایی و

به همت

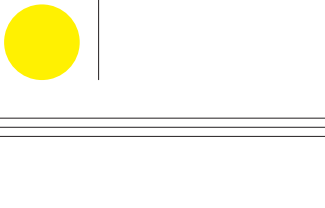
کنشگران،

دبیرخانه‌های

اشتغال و

مشارکت ایجاد

شد

ایران

Iran Daily Newspaper

وزیر کشور در مراسم گرامیداشت روز جهانی افراد دارای معلولیت تأکید کرد

ورود شرکت‌های دانش بنیان به حوزه توانبخشی

🟡 گزارش

سمیه افشین‌فر

خیرنگار

مراسم گرامیداشت روز جهانی افراد دارای معلولیت، دیرروز با حضور وزیر کشور، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، رئیس سازمان بهزیستی کشور و تعدادی از ورزشکاران و نخبگان علمی، هنری و ادبی دارای معلولیت با شعار «باور توانمندی‌ها نوبد بخش دنیایی دسترس‌پذیر» برگزار شد. به گزارش خیرنگار «ایران» احمد وحیدی، وزیر کشور، در این مراسم با اعلام اینکه یکی از فرصت‌های مهم برای اثبات تحقق یک جامعه، توجه به کم‌توانان است، گفت: القای محبت و عشق به افراد دارای معلولیت

در جامعه برای رشد همبستگی‌ها ضروری است. در هر آسیب و تهدیدی فرصتی نهفته است و یکی از این فرصت‌ها این است که جامعه‌ها را با رشته‌های محبت‌آمیز ارزشی و عاطفه‌مند به هم پیوند دهیم.

وزیر کشور افزود: شاید فردی در بخشی از وجود خود، دارای ضعف‌هایی باشد اما در ابعاد دیگر وجودی خود آتچنان قدرتمند است که جبران کمبودهایش خواهد شد. باور به این ظرفیت و باور به این مسأله که هیچ‌کس با وجود ضعف‌ها در جسمش محروم از شگرفایی و رشد نیست، بسیار مهم است.

وحیدی با اشاره به اینکه بخشی از مشکلات و آسیب‌های اجتماعی افراد دارای معلولیت با پیشرفت‌های پزشکی قابل حل است، گفت: بسیار مهم است که ما در این حوزه فعالیت‌های بیشتری داشته باشیم. مهم این است که شرکت‌های دانش بنیان در این حوزه، هرچه می‌توانند کمک کنند. ما

هم به توسعه در این زمینه کمک خواهیم کرد. وی با اشاره به وظایف دستگاه‌های حکمرانی در قبال معلولان گفت: بخشی از این وظایف به عهده ما در استانداری‌ها و شهرداری‌هاست؛ مناسب‌سازی شهری برای معلولان حائز اهمیت است تا عزیزان بتوانند راحت‌تر در شهرها فعالیت کنند. باید مشاورینی از جامعه معلولان، در حوزه توانبخشی فعال شوند و به سطوح مختلف مناسب‌سازی شهری برای معلولان توجه وارد شوند. وحیدی با اشاره به اهمیت توانمندسازی معلولان گفت: شرکت‌های مختلفی در این زمینه فعال شده‌اند که می‌توانند هرچه بیشتر توسعه یابند و این توانمندسازی می‌تواند هم به رشد بیشتر علمی و اجتماعی و هم بهبود توانمندسازی پزشکی در وزیر کشور خاطر نشان کرد: ما، هم

مسئولیت قانونی در نهادهای مرتبط داریم و هم به فرهنگ‌سازی در میان جامعه توجه می‌کنیم. باید در حوزه‌های آموزش و فناوری نیز، شاهد رشد توجه به معلولان باشیم.

نگاه ویژه دولت به موضوع اشتغال افراد دارای معلولیت

سیدصولت مرتضوی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در این مراسم با بیان اینکه دولت سیزدهم براین باور است که باید به حقوق معلولان توجه کرد، گفت: البته اندک توجهاتی شده اما کافی نیست. تلاش می‌کنیم با اقدامات خوب توانبخشی که صورت می‌گیرد و ایجاد فرصت مناسب و نگاه ویژه به جامعه هدف، موضوع اشتغال جامعه معلولان را حل و فصل کنیم.

مرتضوی گفت: سال گذشته زمینه اشتغال برای بالغ بر یکصد هزار نفر از معلولان ایجاد شده است. به مسکن معلولان توجه ویژه شده است؛ طی دو سال گذشته بالغ بر ۴۶ هزار واحد مسکونی برای جامعه هدف ایجاد شده است و با قوت و قدرت، مسکن در از شدن عزیزانسان را باید دنبال کنیم. نکته مهم این است که حسب گزارشات سازمان بهزیستی، تا کنون هیچ تقاضایی گیرنده خدمات، پشت نوبت نمانده است. طی دو سال گذشته، بالغ بر ۵۲۰ هزار معلول از خدمات سازمان بهزیستی استفاده کرده‌اند و این کار بسیار ارزشمند و بزرگی است.

مرتضوی گفت: پیگیر هستیم تا برای اولین بار آزمون اختصاصی استخدام ۴۲۰۰ نفر از معلولان را با دریافت مجوز برگزار کنیم. وی همچنین اعلام کرد که افزایش منابع اعتباری صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی از ۲۰ میلیارد به ۱۰۰۰ میلیارد تومان نیز از کارهای چشمگیر است.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با اشاره به اینکه در جمهوری اسلامی ایران توجه به معلولان و نیازمندان از احکام متعدد، قوانین موضوعه و اصل عدالت و استفاده مطلوب از امکانات برای آحاد مختلف جامعه، مطرح و مدنظر است، خاطر نشان کرد: وظیفه ما خروج معلولان از انزواست. امروز برخی از معلولان در جایگاه‌های مختلف بسیار خوش

می‌درخشند. وی با اشاره به مدال آوری معلولان در مسابقات ورزشی تصریح کرد: چند عنصر را در جامعه معلولان دیدم؛ توکل به خدا، غیرت، شهامت و خردورزی و عقلایت، این عناصر است. ورزشکاران ما دانش و خردورزی را به استخدام در آوردند و در

میادین بسیار خوش درخشیدند. عنصر دیگر ارادت به مملکت است که طی خدمت کردن سجاد رح علی در رشته‌های مختلف پزشکی، هنر، ادب و علم آموزی از نتایج آن است. مرتضوی در بخشی از سخنانش با اشاره به اینکه پیشرفت دانش سبب کاهش معلولیت‌های ژنتیکی شده است، گفت: مدیرکل پیشگیری از معلولیت‌ها و تلفیق کلیه مراکز تخصصی در این کشور، تمامی بندهای موجود در قانون جوانی جمعیت نیز از سیاست‌های کلی تا اسناد بالادستی باید به سمت پویایی جامعه سالمندی و توانمند کردن ایشان و به موازات آن افزایش نرخ باروری و جمعیت جوان سوق داشته باشد و در واقع الزامی است که نسبت و توازن به سمت جوانی جمعیت پیش برود.

نگرانی‌ها به خاطر عدم اطلاع از قانون است

دکتر منصوری درباره افزایش سختگیری‌ها در زمینه سقط جنین و نگرانی‌های موجود درباره نحوه انجام آزمایشات غربالگری می‌گوید: این نگرانی‌ها به خاطر عدم اطلاع از قانون است. دستورالعمل‌های آزمایشات غربالگری کما فی السابق در کشور در حال انجام است.

آنچه در قانون اتفاق افتاد، بحث ساماندهی دستورالعمل‌هاست. یعنی قرار بود بر اساس یکسری استانداردها این آزمایشات انجام شود که متأسفانه به دلیل نبود نظارت، مشکلات زیادی ایجاد شد اما حالا بر اساس موارد علمی که در کتاب‌های پزشکی موجود است، این کار انجام می‌شود. در موضوع غربالگری جنین نحوه درخواست و نحوه اجرا تغییر پیدا کرده ولی اساس کار همان است.

تعداد معلولان افزایش خواهد داشت

به گفته منصوری برای انجام آزمایشات غربالگری با تجویز پزشک متخصص، هیچ مانعتی وجود ندارد. فقط ما شاهد یک موج رسانه‌ای بودیم که علیه قانون بود و این شائبه را ایجاد کرد که تعداد معلولان زیاد می‌شود. این حرف اصلاً علمی نیست. تمامی آزمایشات به‌صورت علمی برای افرادی که نیاز به آزمایشات دارند و شناسایی جنین‌های بیمار همچنان در حال انجام است. البته ممکن است ناهاهنکی‌هایی وجود داشته باشد که در حال پیگیری هستیم.

بخشی از معلولیت‌ها ناشی از حوادث و بلایای طبیعی است، اما امروز شاید هر ساعت، به واسطه جنایت رژیم اشغالگر قدس، چند ده نفر به جامعه معلولان جهان اضافه می‌شوند؛ این غم را با کدام سازمان بین‌المللی باید در میان گذاشت و این غصه را به کدامین وجدان بیدار جهان باید انتقال داد؟

در آینده‌های نزدیک بهزیستی به سازمانی «نسل نو» تبدیل می‌شود

علی محمد قادری، رئیس سازمان بهزیستی کشور، در این مراسم با بیان اینکه امروز قاب پیشرفت سازمان بهزیستی رنگارنگ است، به مصادیق آن اشاره کرد و گفت: بیش از ۵۰۰ هزار خانواده در جریان خدمت مستمری قرار گرفته‌اند که سالیان سال منتظر دریافت خدمات و پشت نوبت بودند. از این گذشته در این دولت، سازمان بهزیستی صاحب حوزه‌ها و مراکز برنامه‌ریزی و اشتغال شد. در این دولت بود که بعد از ۱۲ سال، ساختار جدید بازاریابی شد و در سازمان بهزیستی به همت همه کنشگران، دبیرخانه اشتغال و دبیرخانه مشارکت ایجاد شد. شتاب دهنده اجتماعی برای اولین بار در سازمان بهزیستی شکل گرفت و حمایت‌های مختلفی اتفاق افتاد. اولین بار بود که استاندارد خودرو برای افراد دارای معلولیت ایجاد شد که در سایت سازمان استاندارد قابل مشاهده است.

قادری افزود: کارهای بزرگ، اراده بزرگ، همت بلند و عالی می‌خواست. کمبود منابع همیشه در کشور وجود دارد، اما در کنار کمبود منابع و محدودیت‌ها، به تجهیز و اهرم کردن منابع فکر کردیم و حرف نو و رویکرد جدید به حوزه مأموریتی ما وارد شد. رئیس سازمان بهزیستی کشور با بیان اینکه در سازمان بهزیستی غنای خدمات مقصود ما بود، گفت: توجه به مسائل با هسته سخت، بیمه، مهارت، توانمندسازی و برقراری ارتباطات فرادستگاهی سازمان بهزیستی، این سازمان را در آینده‌ای نه چندان دور به سازمان نسل نو تبدیل می‌کند.

وی با اشاره به برنامه‌های پیش روی بهزیستی گفت: از اردوهای پیشرفت و مسأله محور حمایت می‌کنیم. تقویت گروه‌های داوطلب و آموزش تسهیلگران دانش آموز دانشجو برای انجام پروژه‌های اجتماعی، بهینه‌سازی جغرافیای نیکوکاری و ارتباط با خیران از برنامه‌های پیش‌روست.

قادری با بیان اینکه سازمان بهزیستی نخ تسبیح و پیوند دهنده و هماهنگ کننده برای خدمت به معلولان است گفت: با زیگوران هستند. آقای آئی سازمان بهزیستی تبدیل شدند به نهادی جذاب برای افزایش مشارکت جامعه در امر افراد دارای معلولیت است.

مدیرکل پیشگیری از معلولیت‌ها و تلفیق اجتماعی سازمان بهزیستی کشور در گفت و گو با «ایران» اعلام کرد

انجام ۱۳۵ هزار مشاوره ژنتیک در سال گذشته

🟡 گفت وگو

🟡 گفت وگو

گروه اجتماعی / جدی است برخی در فضای مجازی از کمبود کیت‌های غربالگری جنین خبر می‌دهند. اما ماجرا چیست؟ چیزی که بیشتر از همه محل بحث است موضوع قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و اصلاحاتی در روش‌های غربالگری است تا جایی که حتی شایعاتی درباره حذف غربالگری مطرح شده است. در واقع بر اساس این دستورالعمل قرار است «بررسی ناهنجاری‌های کروموزومی جنین در مادران باردار استانداردسازی شده تا زیر نظر پزشکان متخصص زنان و زایمان و با رعایت الگوی فنی از جنین‌های سالم تا هنگام تولد مراقبت شود.»

صابر جباری رئیس اداره جوانی جمعیت وزارت بهداشت، در توضیح دستورالعمل «حفظ و مراقبت از جنین سالم» گفت: «بر اساس این دستورالعمل، مادران باردار کمتر از ۳۵ سال که سابقه تولد فرزند دارای مشکلات ژنتیکی و سندروم داون ندارند نیاز به غربالگری ندارند، اما مادران بالای ۳۵ سال و کسانی که سابقه زایمان فرزند یا مشکلات ژنتیکی یا سندروم داون دارند، باید تحت غربالگری قرار گیرند که با مراجعه به متخصصان زنان و زایمان در سطح کشور بر اساس این دستورالعمل می‌توانند خدمات غربالگری را دریافت کنند.»

مدیرکل پیشگیری از معلولیت‌ها و تلفیق اجتماعی سازمان بهزیستی: فعالیت ۴۰ مرکز مشاوره ژنتیک

افروز صفاری فرد، مدیرکل پیشگیری از معلولیت‌ها و تلفیق اجتمعا سازمان بهزیستی کشور با تکذیب خبرهایی از این دست، با اشاره به اینکه سال گذشته ۱۳۵ هزار مشاوره ژنتیک انجام شده است به «ایران» گفت: مشاوره‌های ژنتیک شامل مشاوره‌های قبل از ازدواج، مشاوره‌های قبل از بارداری، مشاوره‌های حین بارداری و مشاوره‌های شناختی و تشخیصی است تا مشخص شود اگر در خانواده‌ای فرد معلول وجود دارد، آیا ناشی از موارد ژنتیکی است یا نیست. صفاری فرد با بیان اینکه ۲۴۰ مرکز مشاوره ژنتیکی در کشور فعالیت دارند، افزود: در حال

سقط جنین با مجوز کمیسیون‌های ذیربط انجام می‌شود

دکتر مختار جلالی جواران استاد دانشگاه تربیت مدرس و رئیس انجمن ژنتیک ایران با اشاره به اینکه برای خانواده‌هایی که دارای فرزند معلول هستند و افراد خاص، غربالگری‌ها انجام می‌شود به «ایران» گفت: تا قبل از قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت همه مادران باردار می‌توانستند غربالگری شوند. وی افزود: در گذشته سقط جنین دارای ناهنجاری قبل از ۴ ماهگی انجام می‌شد اما در حال حاضر اگر ناهنجاری جنینی تشخیص داده شود، بعد از طی مراحل در کمیسیون‌های مربوط مجوز سقط داده می‌شود.